⁂ Tussen doen en zeggen, hoge bergen leggen

Aldus vertaalde onze Amsterdamse gymnasium-leraar de spreuk: entre le dire et le faire il y a une grande distance; waarbij dan deze nuance valt op te merken, dat het franse spreekwoord alleen de wijde afstand tussen zeggen en doen constateert, terwijl het nederlandse bovendien doet denken aan een actie om aan de overeenstemming tussen daad en woord zeer grote moeilijkheden in de weg te leggen.

Aan deze spreuk worden we herinnerd bij de teleurstellende handelingen van de laatste synoden der gebonden kerken ten aanzien van wat men noemde „herstel der geslagen breuk".

Door die synoden is een beroep, door de Haagse synode speciaal een, ik mag wel zeggen, hartstochtelijk beroep gedaan om „weer met ons samen te komen in één kerkverband."

Zijn nu de daden met deze woorden in overeenstemming geweest?

Er is bitter weinig van gebleken.

We laten nu dáár, dat ook de Haagse synode kerkelijke gemeenschap alleen mogelijk achtte met hen, die zoals de Kamper synode het uitdrukte, alleen en ten volle datgene aanvaardden, wat in de gebonden kerken kerkelijke geldigheid bezit, ofschoon men in eigen kring zakelijk niets meer handhaaft van wat men voorheen met klem betoogde Goddelijke waarheid te zijn. We laten ook dáár, dat de Haagse synode zeide al 't mogelijke te willen doen om de „geslagen breuk" te helen, maar..... dan alleen in die weg, waarvan men tevoren kon weten, dat de vrijgemaakte kerken dáárvoor zouden bedanken en reeds bedankt hadden, n.l. de weg van samenspreking zonder enige voorafgaande schriftelijke fixatie.

We denken aan de synodale besluiten en handelingen waardoor de gebonden kerken handhaven en uitbreiding geven aan die staat van zaken, waarbij men zich hoe langer hoe verder verwijdert van de gemeenschappelijke kerkrechtelijke basis van vóór 1944/45: de kerkorde, en al meer opschuift in de richting van de Belijdenisloze, „oecumenisch gerichte" Ned. Herv. Kerk met haar Barthiaanse leidinggevende middengroep.

Wij memoreren:

de handhaving van de kerkelijke hiërarchie, door Dr A. J. Bronkhorst genoemd het kerkrechtelijke derailleMent der Doleantie, de beëindiging van de kerkrechtelijke „Sturm- und Drang"-periode der Doleantie-beweging;

de blijvende ontkrachting van de artt. 31, 36, 50, 79 der K. O.;

de invoering van het niet aan de plaatselijke kerk gebonden ambt van dienaar des Woords; genoemde Dr Bronkhorst verklaart dat de Herv. Kerk van deze figuur, die samenhangt met het „apostolair accent" der nieuwe kerkorde, de primeur heeft, maar navolging vond in de gebonden kerken, die een viertal predikanten aanwezen „in dienst van de kerken in 't algemeen";

het elders in dit blad vermelde besluit om vrijheid te verlenen naar de classes diakenen af te vaardigen met keurstem in zaken van diaconale aard;

voorts de gecombineerde „kerkdiensten" met de Hervormden, de volledige deelname aan de landelijke en internationale Zendingsraad, de samenwerking aan de opleiding van de Indonesische predikanten met de hoogleraar Rozin van Djakarta, de verkondiger, volgens Dr Zuidema, van gevaarlijke en misleidende ketterijen en van valse profetie — we noemen maar niet meer.

Is hier niet „la grande distance" tussen zeggen en doen?

Dit alles overziende, moet men toch vragen aan de gebonden kerken: maar **meent** ge, wat ge gezegd hebt? Waren uw woorden van innig verlangen naar kerkelijke gemeenschap voor 100 pct. gemeend, zoudt ge U dan niet gehaast hebben om weg te doen wat scheiding bracht, en vooral toegezien hebben, angstvallig toegezien, dat niets werd ingevoerd, dat uw kerken en de onze nog verder uit elkaar zou drijven?

Maar zien we nu, wat in Rapporten wordt voorgelegd aan de Rotterdamse synode, waarvan we in het nr van 19 Juli slechts een paar dingen meedeelden, dan zeggen we: nu naderen de gebonden kerken het beslissende punt.

Zou de synode de voorstellen van deze Rapporten aanvaarden, dan zou de vooshеid van het gemeenschaps-begeren zó duidelijk aan de dag treden, dat elk nieuw verzoek om tot elkaar te komen zichzelf alleen maar belachelijk zou maken.

Op heel deze geschiedenis zou dan te meer van toepassing zijn:

Tussen doen en zeggen
Hoge bergen leggen.

Hoge bergen die buiten de gezichtskring sluiten datgene, waarvan men zeide, dat men er vurig de eenheid mee begeerde.

P. D.

⁂ Kool en geit

Dr E. Masselink schreef een brochure „Onverantwoord en onnodig", met als verklarende ondertitel: „De schorsing en afzetting van Prof. Schilder onhoudbaar."

Prof. Schilder zelf heeft in ons blad, toen de inhoud van deze brochure in „De Roeper" in artikelenreeks verscheen, daarover zijn oordeel gegeven; dit kwam neer, ook al bezigde hij die uitdrukking niet, op een „non tali auxilio".

Wij komen tot geen andere conclusie,

Er is in de gebonden kerken volgens Dr M. alleen maar „hoogteverlies" vergeleken bij 1834 en 1886; toen moest er „orde" zijn buiten het criterium van Gods Woord om, in 1944 was er verschil over de orde naar art. 31 K.O. — alsof er niet èn in 1834 en 1886, èn in 1944 al degenen, die niet bogen voor de synodale wanorde, eenvoudig buiten „de orde" werden geplaatst. Onverholen kan Dr M. met zekere lof over Toelichting en Praeadvies spreken, „er staat heel wat in, dat de meesterhand van de opstellers verraadt", alleen gaan ze als kerkelijke stukken te ver. Het Praeadvies moest eenzijdige opvattingen weerleggen, maar als kerkelijk stuk had het zich voor eenzijdigheden naar de andere kant moeten hoeden. **Destijds** (in 1944) „koersten de kerken naar het sectarisme" (Dr M. somt dertien symptomen op, om dit te bewijzen) doch dit is alleen maar 'n grote **vergissing.** Zo kun je dus, als ik het goed begrijp, bij wijze van vergissing ten slotte bij het heidendom terecht komen. Professor Schilder, zegt Dr M., gaf „ergernis", maar de synode gaf het eerst „ergernis". En de Haagse synode deed een **zeer gelukkige uitspraak** (als de synode een **kluitje** in 't riet werpt, hollen „bezwaarden" onder de synodocratie er op af, alsof 't een vet **kluifje** is). Want de Haagse Synode, schrijft Dr M., heeft al (let op dit **al,** bedoeld als begin van verandering, wie weet wat grote dingen er nog volgen?) een andere belichting gegeven door de erkenning dat de vroegere synode **aanleiding gaf** (pertinente onwaarheid, zegt terecht Prof. Veenhof in „Eén Herder... één kudde) tot de gedachte dat men gehouden was de leeruitspraken op te vatten in de zin van Toelichting en Praeadvies.

Summa summarum: de schorsing en afzetting van Prof. Schilder is onverantwoord, onnodig en onhoudbaar, maar hij heeft in zijn adviezen aan Kampens kerkeraad een gebruik van art. 31 gemaakt waarvan men zeggen moet: men ontwricht er alles mee. Er zijn wel meer aanmerkingen te maken op de synode Sneek-Utrecht, aldus Dr M., maar dan moet men niet terstond het hele kerkverband uit zijn voegen lichten.

Wat kracht gaat er van dergelijke kool-en-geit-spaarderij uit?

Op bl. 51 vraagt de schrijver: „Wat doet U die dit leest, thans om des gewetens wil?"

Ik denk, dat veel bezwaarden zullen antwoorden: precies wat U doet. Wat mopperen, misschien ook nog een voorstel indienen, de „schuld" wat verdelen, en voorts.... **blijven.**

Blijven in kerken, waarop de ban rust van de vlak tegen de wil Gods ingaande uitbanningen.

Zich blijven scharen achter een synode, die ons beschuldigde van confessionele trouw-breuk en ons uitwierp wijl we haar „Goddelijke waarheid" verwierpen, en die zich **thans** noch om de „trouw-breuk" van honderden ambtsdragers, noch om de verwerping van de „Goddelijke waarheid" in haar kerken, ook maar in 't minst bekommert.

P. D.

⁂ „Mon frère, vos conseils...."

Zij, die van de komende Rotterdamse synode der gebonden kerken een „nieuwe koers" verwachtten ten aanzien van de Vrijmaking, moeten na de bekendmaking van de namen der afgevaardigden zich wel erg teleurgesteld gevoelen.

Van de 26 predikanten die als afgevaardigden naar Rotterdam gaan, waren er 18 ook lid van de Haagse synode. Slechts 8 van hen die in Den Haag waren, verschijnen niet in Rotterdam.

Voor het overgrote deel (voor minstens twee derde) hebben dus de Particuliere Synoden afgevaardigden benoemd, die lid waren van de vergadering, welke aan alle voorgaande fatale synodebesluiten zakelijk **niets** veranderd heeft.

Nu geldt in de gebonden kerken de regel: wat een meerdere **vergadering** besluit, dat hebben alle **kerken** in dat ressort besloten.

En waar **alle** Particuliere synoden zich hebben uitgesproken, heeft dus het overgrote deel van de kerken al betuigd: wij geven ons vertrouwen aan die afgevaardigden, die in meerderheid zakelijk **niets** willen veranderen.

Tot hiertoe bleek de synode van de gebonden kerken de holle bolle Gijs die stapels bezwaarschriften kon verslinden zonder wezenlijk ook maar een zier te veranderen.

Zij was tegen de stellers van al die gravamina heel vriendelijk, maar dan op de manier van 't Franse versje:

Mon frère, vos conseils sont les meilleurs du monde,
Ils sont bien raisonnés et j'en fais un grand cas,
Mais vous trouverez bon que je n'en use pas [1]).

Natuurlijk zei de synode het niet precies zó.
Maar het resultaat was gelijk.
En als nu Rotterdam eens Den Haag zou volgen?
Wel, dan keren de „bezwaarden" (indien de komende synode althans niet, gelijk Dr Masselink het uitdrukt, volgt het „veto" van Prof. H. N. Ridderbos, die in „Geref. Weekblad" betoogde, dat men bij elke volgende synode maar niet opnieuw over de „kerkscheuring" in appèl kan gaan) over drie jaar met hun bezwaren terug.
En zo voort. En zo voort.
Zonder „veto": ad infinitum?
En is zo de consciëntie gerustgesteld?

P. D.

[1]) Vriendlief, uw raadgevingen zijn de beste ter wereld,
Ze zijn heel verstandig, en ik stel ze zeer op prijs,
Maar U zult wel goed vinden, dat ik er geen gebruik van maak.

⁂ Wat is naastenliefde, losgemaakt van de liefde tot de Here?

Onder de vele bezwaarschriften die bedoelen „heling van de kerkelijke breuk", bevindt er zich een van iemand, die zijn mishandelde broeders verliet om naar het synocratische kamp over te lopen. Hij doet 'n dringend beroep op de komende Rotterdamse synode „door te breken tot die grote, zelfverloochende liefde tot degenen, die in wezen met ons een even dierbaar geloof hebben, welke overeenkomstig de reeds genoemde geloofsnorm onder de zegen Gods de weg kan banen tot het hart der anderen."

Opzettelijk ga ik voorbij aan ettelijke, laat ik zeggen, onjuistheden, in dit zinnetje opgetast.

Requestrant is van oordeel, dat het fijne puntje in heel het geding is: gebrek aan liefde tot elkander. Als nu zijn synode in liefde „doorbreekt", dan is er kans, dat ook onze liefde begint te ontwaken. Meer liefde tot elkander — dan is alles gered.

Ik moge hier tegenover stellen:

1o. dat alle liefde tot elkander wortelt in de liefde tot de Here;

2o. dat door de besluiten en handelingen van de synoden der gebonden kerken, oorzaak van de kerkelijke ellende, het recht en de waarheid des Heren diep zijn gekrenkt;

3o. dat men geen vruchten kan kweken aan een wortelloze plant;

4o. dat liefde tot de Here, tot Zijn recht en Zijn waarheid, de gebonden kerken al lang had moeten dringen, weg te doen wat de Here bedroeft en vertoornt, in plaats van acht jaar lang in de opstand tegen Hem te volharden;

5o. dat men de vrijgemaakte kerken hierin beproeve; indien men terugkeert van de schadelijke synodale wegen, en de Here de eer geeft in het buigen voor Zijn waarheid en recht, de vrijgemaakte kerken zich niet zullen haasten om in hartelijke blijdschap en dankbaarheid de samenwoning te zoeken.

P. D.

Nagift Orgelfonds

N. N. te de B. zond mij nog f 3.—, bestemd voor 't Orgelfonds. Zeer hartelijk dank.

P. D.

De bibliotheek van wijlen Prof. Schilder

1ste verantwoording: 21 Juli: J. v. d. D. te R. f 10.— („weinig, maar uit een goed hart"; ik zeg erbij: zulk een inzet is niet kwaad!); H. W. te H. f 5.—; P. v. E. te M. f 1.— (de eerste gift uit „mijn" provincie: Zeeland); J. V. te O. f 3.—; 22 Juli: L. A. K. te S. f 2.50; F. H. v. d. S. te D. f 10.—; C. v. A. te U. f 5.— (giro blijft No. 100; ter navolging!); J. B. te B. f 5.—; 23 Juli: R. B. te Z. f 5.—; 24 Juli: Z. te K. f 2.50 („wens U rijke vrucht op Uw loffelijk initiatief"; moge inderdaad onze wens in vervulling gaan); P. F. R. te H. f 2.50; 25 Juli: D. S. te D.-R. f 2.50; 28 Juli: Mej. IJ. D. te H. f 5.—; J. t. H. te T. f 2.—; F. I. en J. d. M. te R. f 2.—; 29 Juli: Mej. C. J. N. te A.-W. f 1.—; Mej. E. V. te L. f 5.—; 30 Juli: P. S. te V. f 3.— (giro No. 100; „weinig maar uit een goed hart"; én..... uit de plaats, waar ik de lagere school bezocht; dát doet een mens goed!); 31 Juli: J. B. te B. f 2.50; 1 Aug.: J. K.-de R. te O. f 2.50; J. B. te W. f 2.50; 6 Aug.: dames K. en B. te D. f 5.—; 8 Aug.: N. N. te M. f 5.— (van iemand, die bij mij een nacht overbleef en dán zegt: ik ben..... N. N.). Totaal f 89.50.

Deze verantwoording sluit af op 9 Aug.

Zorgt u ervoor, dat er a.s. Zaterdag weer heel wat binnen is?

P. JASPERSE,
giro 25727.

3e verantwoording. Sinds mijn vorige verantwoording kwamen de volgende giften binnen:

J. K. Z. te G. f 2.50; G. H. B. te A. f 5.—; L. B. te A. f 2.50; D. H. te R. f 25.—; W. H. te G. f 5.—; totaal f 40.—; vorige verantwoording f 402,90, dus samen f 442,90.

De laatstgenoemde broeder geeft het volgende bijschrift: „'t Laatste biljet voor een goed doel. Uit een dankbaar hart voor wat de HEERE gaf, opdat K. S. mag spreken ook na zijn dood."

Met grote erkentelijkheid en met volledige instemming met de dankbare waardering, die uit dit bijschrift spreekt. Hoop ik, dat nog vele broeders en zusters dit voorbeeld zullen volgen. Zij behoeven volstrekt niet op het laatste biljet te wachten. Ik zou hun in overweging willen geven, stel deze goede daad niet uit, maar vul het eerste het beste biljet van Uw boekje in. Zoals bekend is mijn postrekeningnummer 50440.

Ik hoop in mijn volgende verantwoording weer vele giften te mogen opnemen.

P. GROEN.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Gemeenschap in de arbeid

VI

Als R.K. Solidaristisch ideaal.

Wanneer wij met de recente, geschetste ontwikkeling van liberalisme en socialisme voor ogen deze beide humanistische maatschappelijke stromingen, wier zin tot gemeenschap in onze beide vorige artikelen aan de orde kwam, alvorens tot een beschouwing van het R.K. Solidarisme over te gaan ook nog even onderling vergelijken, dan treft het ons, dat wij hier een naar elkander toegroeien kunnen waarnemen. Terwijl vooral in de laatste decennia, zoals ook implicite begrepen is in de geciteerde erkenning van het Rapport van de P.v.d.A. betreffende meerdere sociale belangstelling in ondernemerskringen, de liberale denkwereld zich steeds meer ernstig is gaan instellen op de sociale zijde van het maatschappelijk leven, daar kan van het Socialisme worden gezegd, dat de ontwikkeling in de richting van het Personalistisch Socialisme het heeft gebracht tot een verzachting, althans tot een meer op de achtergrond dringen van de marxistische klassenstrijd-these. Er zijn er zelfs geweest, die de stelling aandurfden, dat het marxisme door het socialisme overwonnen zou zijn. Deze optimistische waardering zouden wij niet gaarne voor onze verantwoording nemen. Wij brengen in rekening, dat in de P.v.d.A. vogels van diverse pluimage — volgens het genoemde rapport moeten wij zelfs rekening houden met zeer uiteenlopende levensbeschouwingen — in de laatste jaren bijeen zijn gekomen. Dit maant tot voorzichtigheid om niet al te spoedig bepaalde veranderingen als principieel en blijvend op te vatten. Zal deze partij trekkracht